

ĐỜI SỐNG – TƯ LIỆU KHOA HỌC

Hội thảo: Xoá đói giảm nghèo theo hướng phát triển bền vững ở nước ta hiện nay

Ngày 5/4/2006, tại Hà Nội, Bộ Biên tập Tạp chí Cộng sản, Bộ Lao động-Thương binh và Xã hội đã phối hợp tổ chức Hội thảo khoa học-thực tiễn với chủ đề *Xoá đói giảm nghèo theo hướng phát triển bền vững ở nước ta hiện nay*. Tham dự Hội thảo ngoài các đồng chí Ủy viên trung ương Đảng, đại diện lãnh đạo và đại biểu một số bộ, ban ngành, các viện nghiên cứu, các tổ chức chính trị-xã hội... ở trung ương và địa phương, các nhà khoa học, còn có phóng viên các cơ quan thông tấn báo chí trung ương và Hà Nội tới dự và đưa tin.

Hội thảo đã nhận được hơn 40 bản báo cáo tham luận, tập trung làm rõ sự đánh giá của cộng đồng quốc tế về thành tựu xoá đói, giảm nghèo ở Việt Nam; Phân tích những hạn chế, yếu kém trong quá trình thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xoá đói, giảm nghèo giai đoạn 2001-2005; Vạch ra định hướng và các giải pháp giảm nghèo đến năm 2010.

Trong báo cáo đề dẫn, TS. Lê Hữu Nghĩa, Tổng biên tập Tạp chí Cộng sản nhận xét “Với chủ trương, chính sách đúng đắn của Đảng và Nhà nước, sự giúp đỡ của cộng đồng quốc tế, sự nỗ lực của nhân dân, nước ta hiện đang dẫn đầu thế giới về xoá đói, giảm nghèo, là một trong những nước giảm nghèo thành công, nhất là trong vòng 10 năm gần đây... Cùng với một bộ phận dân cư trở nên giàu có, ngày một phong lưu thì

vẫn còn không ít người nghèo, hộ nghèo đói, nhất là ở các vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số đang là thách thức đối với sự phát triển đất nước theo hướng nhanh và bền vững”. Báo cáo đã khái quát những thành tựu nổi bật và những hạn chế trong công tác và trong chính sách xoá đói giảm nghèo của Đảng và Nhà nước trong thời gian qua; phân tích những thuận lợi, cơ hội và khó khăn thách thức đối với công cuộc xoá đói giảm nghèo trong thời gian tới; đồng thời đặt ra những vấn đề cơ bản cần phải làm rõ tại cuộc Hội thảo này, như: Mục tiêu, đối tượng và thời gian thực hiện của chương trình xoá đói giảm nghèo đến năm 2010; Đẩy mạnh các hoạt động trợ giúp người nghèo phát triển sản xuất, tạo và tăng nhanh thu nhập, vượt nghèo vươn lên khá giả và làm giàu; Tạo cơ hội để người nghèo tiếp cận các dịch vụ xã hội công bằng và chất lượng hơn, đặc biệt là về y tế, giáo dục, nước sạch và nhà ở; Đẩy mạnh các hoạt động truyền thông về giảm nghèo và về pháp luật, nâng cao nhận thức của người nghèo và cộng đồng nghèo.

Các đại biểu tham dự Hội thảo đã đề xuất và tập trung thảo luận một số giải pháp cụ thể xoay quanh các nội dung đặt ra ở trên, như: giải quyết việc làm ở nông thôn; đẩy mạnh phát triển nông nghiệp nông thôn; hỗ trợ đất sản xuất cho hộ nghèo dân tộc thiểu số; chuyển giao kỹ thuật, khuyến nông-lâm-ngư và hỗ trợ phát triển sản xuất, phát triển ngành nghề; việc làm tại chỗ và lao động ngoài nước; nhân rộng mô

hình xoá đói giảm nghèo ở các vùng sinh thái, các vùng đặc thù; chú trọng mô hình liên kết doanh nghiệp với hộ, xã nghèo tạo nên sự liên kết chặt chẽ giữa “4 nhà” - nhà nông, nhà băng, nhà khoa học và nhà doanh nghiệp...; phát triển văn hoá cho dân cư ở các vùng đang đô thị hoá; nâng cao năng lực tham gia của người dân và xây dựng hệ thống giám sát, đánh giá hiệu quả; huy động sự tham gia, phối hợp chặt chẽ, đồng bộ của các tổ chức, đoàn thể trong hệ thống chính trị...

PHẠM VŨ

Hội thảo khoa học: 100 năm nghiên cứu và đào tạo các ngành khoa học xã hội và nhân văn ở Việt Nam

Nhân dịp kỷ niệm 100 năm Đại học Đông Dương (1906-2006), tiền thân của Đại học Quốc gia Hà Nội, ngày 27/4/2006 vừa qua, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội đã tổ chức cuộc hội thảo khoa học 100 năm nghiên cứu và đào tạo các ngành KHXH&NV ở Việt Nam nhằm tìm hiểu, giới thiệu và đánh giá tổng kết những thành tựu nghiên cứu và đào tạo các ngành KHXH&NV trong một thế kỷ qua, đúc rút những bài học và kinh nghiệm cần thiết phục vụ cho chặng đường phát triển tiếp theo.

Tới dự hội thảo có GS. TSKH. Vũ Minh Giang, Phó giám đốc, cùng các vị lãnh đạo ban, ngành của Đại học Quốc gia Hà Nội; Đại học KHXH&NV; TS. Andrew Hardy, Viện trưởng Viện Viễn Đông Bác cổ Pháp tại Hà Nội, Ngài Pierrel Muler, Đại diện tổ chức các trường đại học Pháp ngữ khu vực châu Á-Thái Bình dương; đại diện các cơ

quan khoa giáo trung ương, các viện nghiên cứu, nhiều thế hệ thầy trò và các nhà khoa học trong và ngoài nước; và đại diện các cơ quan thông tấn báo chí trung ương và Hà Nội.

Trong báo cáo đề dẫn, Hiệu trưởng Trường Đại học KHXH&NV Nguyễn Văn Khánh đã giới thiệu bức tranh toàn cảnh về quá trình hình thành và phát triển của Đại học Đông Dương - trường đại học đầu tiên được xây dựng theo mô hình đại học châu Âu ở Việt Nam-, Đại học Văn khoa và Đại học KHXH&NV. Ông nhấn mạnh, để thực hiện vai trò nòng cốt và đầu tàu trong đào tạo và nghiên cứu các ngành KHXH&NV ở Việt Nam, Trường Đại học KHXH&NV đang hướng tới xây dựng một đại học nghiên cứu, ngang tầm trình độ các đại học tiên tiến trong khu vực và trên thế giới vào những năm 20 của thế kỷ này.

Ngoài một số báo cáo được trình bày tại phiên họp toàn thể, tham luận của các học giả đã được phân chia và trình bày tại hai tiểu ban theo nội dung: 1, Nghiên cứu và đào tạo các ngành KHXH&NV từ Đại học Đông Dương đến Đại học Văn khoa; và 2, Nghiên cứu và đào tạo các ngành KHXH&NV từ Đại học Văn khoa đến Đại học KHXH&NV. Các báo cáo của các học giả đã nhìn nhận lại chặng đường phát triển và tổng kết công tác nghiên cứu và đào tạo của từng ngành KHXH&NV; đánh giá cao vai trò, ý nghĩa, tầm quan trọng cũng như chiến lược của việc đào tạo các ngành KHXH&NV ở Việt Nam 100 năm qua, đồng thời khẳng định, đây là cơ sở, luận cứ giúp các cơ sở đào tạo các ngành KHXH&NV tiếp thu, sàng lọc, tìm giải pháp cho việc nâng cao chất lượng đào

tạo ngành học quan trọng này trong thời gian tới.

Để giúp cho các đại biểu tham dự Hội thảo có thêm những thông tin cụ thể về một nơi được coi là tiên thân và là một thành viên của trường Đại học Quốc gia Hà Nội ngày nay, GS. Đinh Xuân Lâm có tham luận *Trường cao đẳng sư phạm Đông Dương (CĐSPDD), nơi đào tạo các nhà giáo dục và nghiên cứu văn hoá dân tộc lỗi lạc*, GS. cho rằng trong việc xây dựng và phát triển các ngành KHXH&NV của trường Đại học KHXH&NV có sự đóng góp to lớn của trường CĐSPDD về nhiều mặt, đặc biệt là về con người; Trong báo cáo “Ngãm suy về vị trí, tiềm năng, bản lĩnh đào tạo và nghiên cứu khoa học của Đại học Nhân Văn Hà Nội” PGS. Lê Mậu Hãn khẳng định tiềm năng và bản lĩnh khoa học, đào tạo của trường Đại học KHXH&NV có giá trị bền vững làm bộ đỡ về tinh thần truyền thống và khoa học để cho các thế hệ hôm nay và mai sau tiếp tục phát triển lên tầm cao mới.

Bên cạnh những nội dung tham luận trên, các đại biểu còn được nghe báo cáo của GS. Nguyễn Cảnh Toàn, nguyên Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về vấn đề Giáo dục đại học Việt Nam thế kỷ XXI: “Cơ hội và thách thức”.

HIỀN LY

Lớp tập huấn: Quản lý và xuất bản các sản phẩm khoa học trên mạng

Trong 3 ngày từ 24-26/4/2006, tại Hà Nội, Viện Thông tin Khoa học xã

hội (Viện Khoa học xã hội Việt Nam) phối hợp với Mạng quốc tế truy cập các ấn phẩm khoa học (International for the Availability of Scientific Publications - INASP) tổ chức lớp tập huấn *Quản lý và xuất bản các sản phẩm khoa học trên mạng*. Tham gia lớp tập huấn có 24 đại biểu đến từ các tạp chí khoa học và các cơ quan xuất bản các ấn phẩm khoa học trong cả nước.

Lớp tập huấn được tổ chức với mục đích trao đổi về thực trạng xuất bản trực tuyến các sản phẩm khoa học tại Việt Nam; giới thiệu kinh nghiệm nước ngoài, hướng dẫn kỹ năng xuất bản và xuất bản trực tuyến các sản phẩm trên mạng và trợ giúp xây dựng kế hoạch và chiến lược xuất bản trực tuyến của các tạp chí khoa học ở Việt Nam.

Tại lớp tập huấn, các đại biểu đã trực tiếp làm việc với các chuyên gia về xuất bản trực tuyến của INASP về ba chủ đề lớn là:

- *Các kinh nghiệm, kỹ năng xuất bản tạp chí truyền thống (trên giấy):* để cải tiến được chất lượng và hình thức thể hiện của tạp chí truyền thống, các báo cáo viên đã trình bày những kinh nghiệm thực tế dựa trên những phân tích rất cụ thể về hình thức thể hiện như trang bìa, trang mục lục, trang đầu của một bài tạp chí,... Dưới lăng kính của người đọc, báo cáo viên cũng cho học viên thấy được những cần thiết phải cải tiến hình thức thể hiện nhằm thu hút người đọc, làm cho người đọc dễ đọc các sản phẩm khoa học hơn...

Căn cứ vào quan điểm của ban biên tập các tạp chí, báo cáo viên đã

trình bày một phương pháp giúp nâng cao chất lượng, hiệu quả của tạp chí đã được INASP sử dụng - phương pháp SWOT (S: Strengths - các điểm mạnh; W: Weaknesses - các điểm yếu; O: Opportunities - các cơ hội; T: Threats - các thách thức). Phương pháp này cho phép ban biên tập đánh giá tạp chí của mình từ hai phía: (1) các đánh giá từ bản thân tạp chí (các điểm mạnh và điểm yếu); (2) các đánh giá từ bên ngoài (các cơ hội và thách thức). Sau khi đã thấy được các điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức, ban biên tập sẽ phải tìm mọi cách để phát huy các điểm mạnh và cơ hội; biến điểm yếu thành điểm mạnh, biến thách thức thành cơ hội. Đây là một phương pháp đánh giá được các học viên trong lớp tập huấn đặc biệt quan tâm, bởi tính thiết thực và hữu dụng của nó.

- *Các vấn đề xung quanh xuất bản trực tuyến các ấn phẩm khoa học:* trong chủ đề này, báo cáo viên đã giới thiệu những nguyên tắc cơ bản khi tiến hành xuất bản trực tuyến các ấn phẩm khoa học. Đó là: thiết lập nhóm quản trị, xác định loại hình có thể tham gia, download phần mềm xây dựng hệ thống cho phù hợp, xây dựng website phù hợp và cuối cùng là post các ấn phẩm; phân tích những ưu điểm và hạn chế của các loại hình tạp chí trực tuyến hiện có (loại hình truy cập mở, tạp chí toàn văn,...).

- *Về xuất bản trực tuyến các tạp chí khoa học tại Việt Nam:* đây là một phần trong chương trình của INASP nhằm giúp Việt Nam xây dựng mạng trực tuyến các ấn phẩm khoa học do Thư viện Quốc gia là cơ quan điều

phối. Từ kinh nghiệm xuất bản trực tuyến các tạp chí khoa học châu Phi mà INASP đã thực hiện, các báo cáo viên đã trình bày kế hoạch triển khai công việc này ở Việt Nam, bao gồm: (1) tổ chức các hội thảo, tập huấn giúp các tạp chí khoa học làm quen với tạp chí trực tuyến và xuất bản trực tuyến; (2) tổ chức các hội thảo về các phần mềm sử dụng cho tạp chí trực tuyến cũng như về các nguyên tắc cơ bản trong quản lý website.

DIỆU ANH

Bách khoa toàn thư mở (Wikipedia)

Từ nhiều thế kỷ nay, từ điển bách khoa giấy đã được sử dụng và là bạn đồng hành thân thiết của mọi người, đặc biệt là các nhà nghiên cứu khoa học trên thế giới. Bộ từ điển bách khoa nổi tiếng thế giới *Britannica* được coi là đồ sộ nhất với hơn 30 cuốn. Nhưng trong sự phát triển của công nghệ thông tin hiện nay, chúng ta có thể tiếp cận với nguồn kiến thức bách khoa bằng nhiều cách, đặc biệt thông qua đường truyền Internet, chỉ cần một vài lệnh gõ tìm mục từ... bạn đã có thể tìm thấy cả một kho tri thức khổng lồ trước mắt, ví dụ như Bách khoa toàn thư (Wikipedia).

Với triết lý *cộng đồng đóng góp; cộng đồng khai thác; cộng đồng sở hữu và cộng đồng quản lý*, Wikipedia cho phép tất cả mọi người có thể truy cập, khai thác thông tin trong cơ sở dữ liệu này, đồng thời có thể đóng góp, xây dựng bằng cách tham gia bổ sung thông tin mới, sửa toàn bộ hoặc từng

phần bất kỳ bài viết nào, hoặc tổ chức thông tin theo cách của mình. Công cụ xây dựng bách khoa trực tuyến “wiki” đã đem lại khả năng to lớn trong việc tập hợp các cá nhân trên thế giới cùng đóng góp cho hoạt động chung, rộng rãi này qua Wikipedia, đem lại lợi ích cho cộng đồng.

Trang web Wikipedia được phát triển trên phần mềm mã nguồn mở Mediawiki với cơ sở dữ liệu tri thức thông tin tổng hợp về nhiều mặt, nhiều vấn đề mà công chúng quan tâm. Mục đích của Wikipedia là biên soạn một từ điển bách khoa mà mọi người có thể tự do sử dụng.

Trên thế giới, nổi tiếng nhất là trang web www.wikipedia.org do Hiệp hội phi lợi nhuận Wikipedia quản lý, ra đời vào khoảng năm 2001 và chỉ có phiên bản tiếng Anh. Chỉ hơn ba năm sau www.wikipedia.org đã thu hút được sự đóng góp của hơn 6.000 người, với 50 thứ tiếng. Mỗi ngày www.wikipedia có hàng trăm nghìn người ghé thăm từ khắp nơi để thu thập thông tin, viết bài, sửa đổi, biên tập nội dung.

Từ www.wikipedia.org bạn có thể “link” tới nhiều web có nội dung miễn phí, bằng nhiều thứ tiếng như: Wikipedia (Bách khoa toàn thư), Wiktionary (Từ điển), Wikibooks (Thư viện), Wikiquote (Từ điển về câu nổi tiếng), Meta-Wiki (Cộng đồng Wikimedia), Wikisource (Thư viện văn kiện), Wikispecies (Cơ sở dữ liệu phân loại), Wikinews Beta (Nguồn tin tức).

Ở Việt Nam, Wikipedia tiếng Việt (Vkipedia) được xây dựng và bắt đầu hoạt động từ khoảng tháng 10/2003, có

địa chỉ là <http://vi.wikipedia.org/>, hiện nay đã có hơn 6.000 bài viết đề cập tới nhiều nội dung phong phú và đa dạng. Khi đóng góp bài viết để xây dựng Vkipedia, bạn cũng cần tuân thủ một số quy định riêng, đặc biệt là năm trụ cột quy định quan trọng: thứ nhất là tránh thành kiến (việc trình bày quan điểm phải được thể hiện với một thái độ khách quan và đầy thiện chí); thứ hai là không vi phạm quyền tác giả; thứ ba là Vkipedia không phải là một từ điển đơn thuần hay một diễn đàn thảo luận; thứ tư là tôn trọng các thành viên đóng góp khác và thứ năm là tuân theo thông lệ mà cộng đồng đã xây dựng.

Khả năng cho phép bất kỳ ai đều có thể khai thác, đồng thời có quyền bổ sung kiến thức mới, xoá, sửa toàn bộ hoặc từng phần bất kỳ nội dung nào trên wiki hoặc tổ chức lại thông tin theo cách của mình vừa là ưu thế nhưng cũng lại là hạn chế của Wikipedia. Tuy nhiên những người sáng lập Wikipedia cũng tin và nhấn mạnh rằng, trong một cộng đồng, số đông những người tích cực luôn nhiều hơn những kẻ phá hoại và thực tế đã chứng minh điều này. Wiki có công cụ hỗ trợ những người tích cực dễ dàng kiểm soát các thay đổi từng phần của một nội dung tới toàn bộ cấu trúc. Mọi thay đổi đều được ghi lại, so sánh và dễ khôi phục những trạng thái trước (chỉ mất khoảng 1-2 phút).

HOÀ AN

tổng hợp